

Nro. 35.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Költ Bétsben, Pénteken Oktobernek 30-ik napján

BCU Cluj 1851-ik évfolyamában, ar. Cluj

Frantzia Respublika.

Itt van a' Török Udvarral való békeffég is. A' külfö dolgokra ügyelő' Minister *Talleyrand*, így írt 15-ikben a' Párisi Politziai Prefektus-hoz *Dubois* polgárhoz: — „Szerentfém van Polgár Prefektus! tudodra adni, hogy a' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között való békeffégnek elő' tikkelyeit, Török Minister *Esseyd Aly Esjendy*, és én, aláírtuk. Kérlek, hogy ez a' dolgot a' közönséges mód' szerént hirdettessék ki. — „

„Jót kívánok — — „*Talleyrand*.

A' Frantzia Respublika és az Orosz Birodalom között való békefféges kötes a' következő hét cikkelyekből áll; — „

M m

„A' Frantzia Respublika Első Konzúla a' Frantzia népnek nevében és ő Felsége a' minden Oroszok Császára, attól a' kívánságtól felkeltetvén, hogy a' két Országglófzék között ezen hadakozás előtt fenn állott jó egyetért. semét helyre állítottják, és hogy az Európát nyomorogató inségeknek végvetetnések, mint tellyes hatalmu Követjeiket, t. i. az Első Konzúl a' Frantzia nép nevében *Talleyrand* polgárt, a' minden Oroszok Császára pedig a' Newszky Sz. Sándor é. Sz. Wladimir Rendeeknek Keresztes vitézét, *Markow* Grófot, ki neveztek; kik is, minekutánna a' magok tellyes hatalmaikról szolló leveleiket egymásnak költsönösön által adták volna, a' következő tzikkelyek iránt égygyezzenek meg: — „

1) *Tzikkely.* A' Frantzia Respublika és ő Felsége minden Oroszok Császára között, ennekutánna békesség, barátság, és jó égygyetértés legyen.

2). *Tzik.* Ehez képpelt ezen békesség alkú' költsönös által tseréltetődésnek napjától fogva, nem legyen a' két Státusok között semmi ellenségeskedésnek helye; égygyik alkúvó Fél is nem szolgálthat a' másik Fél sem külső sem belső ellenségnek semmi némü, az az, sem emberekből sem pénztől álló segedelmet, semmi féle nevezet alatt.

3) *Tzik.* Mind a' két égygyező Felsék tellyes erejek szerént azon törekedvén, hogy a' másikoknak belső tsendességét minden ki telhetőkben elő segéljék, egymásnak költsönösön ígeretet tesznek a' felől, hogy tellyességgel meg nem engedik a' magok jobbágyaiknak, hogy az egyik a' másik Országglófzékének belső ellenségeivel sem egyesesen sem oldalfelt való útakon módokon olyan levelezéft folytassanak, a' mely arra tserözhatna, hogy az ő constituziójokkal ellenkező princzipiumok hinteződjenek széljel, és a' zenebenának tüze élcsitődjek. A' mely égygyezéshez képpelt

ezen két Hatalmasságoknak mind azok a' jobbágyai, a' kik a' másiknak földjén tartózkodván, annak bátorsága ellen valamit tenni mérészelnek azon országból ki küldetethetnek, és annak háttáráról ki vitetődhetnek, a' nélkül, hogy azért semmi esetben elégtétel' kívánásáért a' magok Országfőszékeikhez folyamodhassanak. †

4) *Tzik.* A' mi mind két Fél Követjének a' másianál tartandó czeremoniáit illeti, ezen tekintetben úgy égygyeztek meg, hogy ennekutána is azt a' czeremoniái szokást tartásák, mellyet ezen hadakozás előtt tartottanak.

5) *Tzik.* Meg égygyeznek a' két békéllő Felek, hogy a' közöttök folyó kereskedésre nézve, addig is, míg új kereskedés béli kötésre léphetnek, ahoz a' kötéshez tartásák magokat, a' melly közöttök ezen háború előtt fenn állott, annyiban, a' mennyiben a' körülállásoknak változásai azok iránt n' mely el kerülhetetlen új rendelkezések nem okosznak.

6) *Tzik.* A' jelen való alkú, a' Batava Respublikát is illesse.

7) *Tzik.* Ez az alkú 50 napok alatt, vagy ha lehet hamarább is helybe hagyás által erősíttetik meg, és költsönöfön tseréltetődjön által. — Mellyeknek bizonyfágául mi alább neveztezendők, a' nekünk adatottteljes hatalom szerént, ezen a' kut aláírtuk, és meg pészéltük. — Holt Párisban, Vendemiaire' 16 = dikán, a' Francia Respublikának 10 = dik elztendejében (Okt. 8 = dikán, 1801 ben. — ,

„Talleyrand. — Gróf Markow.

A' Belső Ministertől ki adatott rendelkezés szerént November' 8 = dikán fognak Párisban a' békéllég' innepenek czeremoniáit tartatni. Már téteti ezen Minister az ahoz kívantató kézületeket.

Mely nagy meg-elégedéssel fogadta legyen az Első Konzul Londonból Ottó polgártól azt a' tudósítást, melyben ez a' békeffég' elő tzik-kelyeiről hírt tett, meg bizonyította nyilvánosságosan az által is a' többek között, hogy a' békefféges alkunak további tökéletességre való hajtására *Bonaparte Josef* Státus-Tanátsos mellé ötet nevezte ki, nagy fizetéssel, a' követségi második tagnak. — *Bonaparte Jósef*, miént *Első rangú Követ*, úgy fog nem soká Londonba által utazni, hogy az egész békeffégi munkát ezen Ottó polgárral végre hajtja.

Frantzia Országának kikötőhelyei körül érzi kiváltképpen a' nép, melly édes az áldott békeség hírének tsak hallása is, 's melly jóltévő adománnya ez, az Isteni gondviselésnek, a' hadterhe alatt sokáig nyögött lakosoknak vígasztalásokra. Havrének lakosait annyira el ragadta az öröm, a' békeffég kihírdetetésének alkalmatosságával, hogy az ágyúk durrogásai és a' megvonatott harangok hangja, a' néznek öröm kiabálásai között nem hallattak. A' városban lévő minden mu'sikusok kiálván a' piatzokra víg nótákat jád-zottak, 's a' nép tántzólt. A' kikötőhelyekben fekvő hajók tetejei öröm jelül, posztóval bévo-nattak, 's azután kezdettek el ágyúzni, 's mintegy a' tengernek is a' rajta uralkodó két nemzet között kötött békefféget hírdetni.

Egész Frantzia Országának talám egy városában sem inneplették szívesebben és elevenebb öröm érzések között, az Angliával meglelt békeség örömét, mint Dieppe városában. Nem lehet ezen tsud ilkozni, ha meg gondolja az ember, hogy ezen városból ezernél több hajós legények, katonák s. a. t. ülnek, egynéhány esztendőz óta Angliai foglágban, és hogy *Dieppe* lakosainak nagyobb része, a' halálfásból táplálja háza népét, a' melly kereskedés neme, a' harború alatt tsak nem egészírfzen félben szakadt. —

Ezek a' megvíasztaltatott lakosok, örömben azt az egész éjtzakát, mellynek effvéjén hozzájok a' békellég híre megérkezett, a' szabad ég alatt, az úttzákon rakott nagy tüzek mellett vigtánczolásban töltötték el, semmit nem hajtván arra, hogy egész éjjel szakadt az eső.

Londoni hiteles tudósítások Izerént, öt Angliában lévő Frantzia Püspökök mondtak leönként hivataljokról, és 14-en nem akarják azt tselekedni.

A' Direktorok kórmányozása alatt, a' mint tudva vagyon, egy különös, úgy nevezett Theophilantropo társaság állott volt fel Párisban, mellynek újításai, még a' vallástzikkelyeinek és ceremóniáinak megváltoztatására is kiterjedtek. Molt az első Konzul azt végezte, hogy ezen társaság számára különös templom és líteai tisztelet ezután ne engedtesse.

Oktob. 7: dikén ilyen nevezetes Végzést tettek a' Fr. Konzulok: — „Az Országglózzék mellett legyen ennekutánna egy olyan különös Tanácsos is, a' ki egyenesen és egyedül tsak a' külömkülömb féle lítenifzólálatot illető dolgokkal foglalatoskodjék. Ez egyenesen tsak a' Konzulokkal együtt folytassa a' maga munkáit. Az ő keze alá tartozó foglalatosfágok ezek lesznek: Az lítenifztelel' dolgait illető törvényeket, rendelkezéseket, határozásokat, ő intézi el és adja fel, mint projectomokat; a' papi hivatalokra ő projektál alkalmas személyeket az Első Konzulnak; a' Romából érkező Pálsztori leveleket ő nézi által, minekekelötte az országban ki hirdetődnének, és ő folytatja az egész országban ezen dolog iránt a' levelezést. A' külső dolgokra, belső dolgokra, politziára, és a' közönséges kintstárra ügyelő Ministerek tartoznak ezen végzést, kiki a' mennyiben őket illeti, munkába venni.“

Egy más végzéseben azt a' személyt nevezték ki a' Konzulok, a' kire ez a' fontos munka

hívtattatott. Ennek neve *Status*, Tanácsos *Portalis*. Az ő új hivatal béli titulussa pedig ez: *A' Papi dolgok' Osztályának Direktora*.

Paris Okt. 14. dikhén. — Innét heves pert akar indítani a' Frantzia Filozofia a' Német országi, nevezetesen pedig a' Kántról neveztető Filozofia ellen. A' tsillagvizsgálók' úgy nevezett Első Konzúja a' 80 elzsendős öreg *La Lande* így szól felőle: — „A' Kant Filozofijája nagy lármát csinál Németországban. Nálunk is ki akarja azt adni *Villers*, és azt erőssíti, hogy az ő Frantzia forlítása, a' mely Párisban fog ki jőni, egy kegyetlen Filozofiai hadakozásra fog mi közöttünk is meg-hívó jelt adni. De miérten miért fölbi oly igeat: légyes a' jó *Villers* egész bátorságban, mert meg nem fogja az ő Kant' Frantzia-förditása, tellyességgel háborítani a' mi Filozofusi tsendességün' et.

Még a' *Moniteur* is méltortatta a' Német Országú Filozofusokat jéven néhány vegdalódzó szavakkal: — „A' legújabb Német Filozofusok csak a' vállalkról kezdenek bennünket Frantziákat nézni; és titkolódás nélkül mondják felőlünk megvetőhangon, hogy mi a' Filozofiai értekezésekben náluknál sokkal hátrább voltunk. Hanem, egy szép testű, egyenes növéű, kellemes tekintetű, kedves magaviseletű, rendez járású embernek is, azt vette velt egy alkalmatossággal szembe egy kötetlen-tánczoló: hogy, még csak a' lábát sem tudja úgy helyhezíteni, mint ő.”

„*Sokrates*ről azt tartották, így szól egy más Párisi-író, a' régi légeknek feljegyzője, hogy ő a' Filozofiat az égből hívta le a' földre — a' mely mozdással csak azt avarták jelenteni ezen költeményes írók, hogy *Sokrates* olyan dolgokat tanított, a' mellyek az embereket költsebbekké és értelmesebbekké tették.” — Az ilyen az Igaz Filozofia. Fájdalom, hogy *Hatma* Filozofia is van a' világon, és sokszor amaz szenved, ezért.

Jó lenne ezt az utólsót, Hamiss Tudományok, vagy valami egyébnek nevezni, hogy ne tserélődhetne fel amazzal. Káros dolog a' rosznak szép nevet adni!

Törvényhozó Vernier, a' maga ötséhez a' Koloniali Komendánszhoz Generál Vernierhez az Angliával való békeségnek nyilvánosságá' való létele után egy levelet írván, Piemontnak jövendő béli sorssa iránt e' képpen fejezte ki magát: — „Cath. Belgium és a' Réus bal partja, meg- batározott módon a' Frantzia Republika' birtokában maradtanak: Piemont pedig csak provisoriai módon.

› Nagy Britanniá

Londonból Okt. 7. dikén: — Az itt ki jövő és a' minisztériális részben lévő *Morning Chronicle* nevű közönséges levél, néhány vers béli megjegyzéseket tesz a' Nagy Britanniá és Frantzia Ország között fel állított előre való békeséges alkuról. Azt a' nyereséget, melyet mind az Anglusok mind a' Frantziák magoknak, először a' hadakozás az után pedig a' meg-békültes által szereztenek, így számlálja elő: — „*Anglia* elnyerte vólt a' hadakozás által, Ceylan szigetét, a' Jóréménység-fokát, és, Batavián's a' Moritz szigetén kívül, a' Frantzia országnak és Szövetséges Belgiumnak minden Napkeleti Indiai birtokait — továbbá, Martiniquet, St. Lucit, Tabagót, St. Pierét, Miquelont, Surinamot, Demerarit, Curacaót, Minorkát, Máltát, és Egyptomot. — Frantzia ország a' hadakozás által nyerte vólt, Cath. Belgiumot, a' Réus bal partját, Savoját, Piemontot, Maylandot, Toskánát, az Olofz országai komendánskodást, a' Spanyol országgal való szövetséget, a' Portugallával való békeséget, a' St. Domingói Spanyol részt; Szövetséges Belgiumnak, Cisalpinaiának, Helvetziának,

és Liguriának új formáját, 's egy új Királyságnak t. i. Meturianak felállítását. — A' békefegy által Anglia nyeri, Ceylant, Trinidadot, és a' Jó remény-szigeteken való szabad kereskedést. — Ugyan a' békefegy által nyeri Franciaország Cath. Belgiumot, a' Rénuft határnak, Savoját, Spanyol St. Domingót, és mindent a' mit tölle Napkeleti és Napnyugoti Indiában az Anglusok elvettek volt, t. i. Pondicherit, Rajpórest, Martiniquét, St. Luciat, Tabagót, Sz. Pieret, Miquelont, a' Helvetziához, Cisa'píniához, a' Bataviai Respublikához, és Liguriához való további befolyást, a' Héruriai Királynak megismérettésé; a' ma Szövetésgesellenek pedig, u. m. Hollandiának és Spanyol országnak, vizsza nyeri, Ceylanon és Trinidadon kívül, a' mit Anglia tölle elvett volt.

London, Oktob. 11: dikén.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mind Berlinből mind pedig Bétsből olyan örvendetes tudósítások érkeztek ide, hogy már most a' Pruszus katonaság is nem lóká ki fog Hannoverából takarodni.

Itt a' békefegynek kihirdetésétől fogva, mintegy valamely bódulásnak neme fogta el (így szól a' *Londoni Kurir*) az emberek' elzít. A' kereskedő már most új kereskedés béli plánumokon töri a' fejét; a' szántóvető ember nem retteg többé azért, ne talál az által rohanó eleatég az ő véresverejtékit öltse tapodja, és elpuztítsa; az anyák nem siránkoznak attól való féltékben, hogy gyermekeik erőszakosan el fogattatván, a' tsata' mezeire vitettetnek; a' pénzesebb Politikusok örvendeznek, hogy már ez után azon országok között, a' mellyekbe a' hosszúas revoluczió után az állandó országlás' módja békekezett, meg látogathatják. — Csak éppen hat hetekig határozta az Angliai Ministérium, hogy

az előjáró békefféges alkúnak a' áfrattatódása után még egy kevéske szükön o'zlogassa a' Frantzia orizághá által kívánkozónak az úti-levelet (passé).

A' *Morning Chronicle* azt láttatik továbbá vitatni, hogy ok ilyen szép békefféget már ez előtt is köhettek volna a' Frantziákkal: Ha, *ugymond*, jól fel vesztjük a' dolgot, a' békeffégek kötés által csak a' békefféget nyertük meg. Ha azt kérdi valaki; hogy miért adjuk vissza a' Frantziának Martinique, Tabago, S. Lucia es Pondichery nevü szigeteket? Ezt fogjuk felelni: A' békefféget. Ha kéri valaki; mit nyertünk Surinam, Demirari. Sz. Eustach szigeteiért es a' Jóreményfég Bokáért, hogy ezeket a' Hollandusoknak vissza adjuk? ezt feleljük: A' békefféget, Trinidad szigete leg alább a' jelenvaló állapotjában, kevés hasznot hajt nekünk, akár termé eit, akár a' kereskedélt vegyük, gondolóra. *Ceylan* szigeteinek b'őssége telente fontos mind fűszerizom terméseire, mint derek kikötőhelyére nézve. De mitloda haszon ez, ha azt meg gondoljuk, hogy ezek miatt három ezer millió adóffégba vertük magunkat? Más részről Frantzia Orizágot a' maga jelenvaló nagyságában megoszthatatlan Respublikának megessentük, Frantzia Orizág a' szárazon 6 millió emberrel nevelte a' Nép izámát; es esztendei jövedelmét egy ötödrrézzével sokasította eddig való jövedelmének: vissza nyerte minden el vesztett Kolóniáit. Nem azért vitatjuk ezeket, mintha csak távolról is arra tzeloznánk, hogy tehát e' szerént jobb lett volna a' hadat tovább is folytatni: mert a' békeffé, ha valaha, most ugyan izűfféges volt. De lehetséges e' elfelejtenünk, a' történt dologokat? El lehet e' azt felejtenünk, hogy mi, a' had folyása alatt, akár melly idő pontban l'öthetünk volna ilyen, sőt még talám hasznosabb feltételek alatt békefféget?

A' *Londoni Kurir* mintegy egészszén más tzelozó pontról vésén fel ezt a' dolgot, így adja elő a' maga gondolatait; — „A' békeffég előre való tzikelyeit, mi nem tekintjük másként, hanem mint végfő képpen meg-határozottakat; ezek nem olyanok, 'mint a' *Leobeni* és *Hohenlinden* tlatározó mezőkön készült békefféges elő-tzikelyek, -zek, hathónapokig tartott értekezésnek *resultatuma*. A' hadakozás' barátjai, a' kik újabb meg újabb zürzavarokhoz tartottak számot, meg tsalódottaknak tarthatják reménoésekben magokat: a' békeffég nem tsak aláíródott, mint valaha ma'zzór, hanem valófágoson meg készült. Szokf gé vólt erre mindenik félnek; boldogsága ez mindeniknek. Azt mondják *Boxról*, hogy ő valanint a' hadakozásnak, úgy a' békeffégnek is elien oje fogna lenni. A' hadnak folyamata ellen e őffégekkel ki kelni, kétszén kívül nem nagy dolog. Ha a'zaro az ember, könnyű lenne hofszis helyétekben előadni azon el hibázott lépéseket, a' mellyeket mi ezen háborunak némely idopontjaiban tettünk. De nintsen ideje mostan annak, hogy az ejtett hibáknek okait előkeresgéljük: a' Miansterek' sorsa az, hogy mefterkedő emberek törekedjenek őket tévedésbe vinni: azonban a' bölts embereköl ítetett hibákban tsak ugyan fel találhatik az a' jó, hogy ők helyre tsuják hozni azokat. Még az ő el-hibázott lépések között is, nem vélt segítő kútfejekre talál az ő fár-dhatatlan munkásságok. Ilyen vólt a' nagy *Fridrich*; ilyen vala *Pitt*, &c.

A' *Londoniak*, a' kiknek az e' félére is eszkebe jut figyelmezeni, meg jegvezték, hogy *Pitt* és *Addington*, a' békeffégnek el fogadása előtt két napokig szünés nélkül együtt vóltak vadáfsaton tsup ntsak két vadász legényekkel.

Éppen, midőn a' békeffég előjáró tzikelyeinek aláíratódása munkában vólt, 137 apró írátsokkak nyegtek (így írnak némely *Londoni* le-

velek) a' Londoni könyvnyomtató sajtókban. — Husz ezen irások között azt akarta meg bizonyítani, hogy a' békeféség minden tekintetben lehetetlen legyen — úz azt vitatta, hogy Anglia, a' békeféségnek helyreállithatóságát vissza adni kén- telenitienk Caylan szigetét és a' Jó : reménség : fo- kát. Néhányak ellenben *Addington* Ministert vá- doltak: tsak az ő tehetetlenlegit es nem egyenes maga alkalmaztatását t'vén annak okául, hogy a' békeféség lábra nem állhat.

Egy ahoz értő ember ezeket hozza elő an- nak lerajzolására, hogy az Anglusok' nemzeti *Créditje* (Hitel-) mely nagy temerdekségu lé- gyen: — Az Anglus Stáius' adossága, úgy mond, az 1799 : dik esztendőben 500 millió font Sterlin- gekből (mintegy 5 ezer millió Forintokból) ál- lott. Ez teszen szorossan meghatározva 5641,666666, az az, öt ezer hat száz negyven-égy millió hat száz hatvanhat ezer hat száz hatvanhat Forinto- kat 40 krajzárakat.

Ha ez a' lumma egy 8 szegletű (kubik) ezüst massában lenni gondóltatik, teszen 108,318 (száz hatvan nyólt ezer három száz tizennyólt) 8 (ze- geletű lábnyi) tesset, a' mely egy millió száz nyóltz- vanhét ezer hét száz kilentzven mázsát nyom, és hatvan ezer ló nem lenne elégséges egy egy hely- ből helyre való vivésére.

Ha ezen ezüst massából egy tengejt gondól- valaki az elmejében, a' mely kevés híján 11 tizen- kettödörész tólnyi vastagságú lenne, ez a' tengej olyan hosszú lenne, hogy a' föld' északi sar- kától fogva az ő déli sarkáig érne.

Ha régi, Frantzia (koszorus) tallérokka válni gondóltatik, ezek a' keskeny széleikre rakattatva, két és egy tized rész, a' lapjokra lakattatva pe- dig 39, mértföldet lepnének bé, a' mely út 36 láb széles lenne.

Három száz ezer katonát, mindenik eyy egy tallérral fizettetvén, 18 esztendőnél tovább lehet- ne vélek ki tartani,

Egy Kasznár, a' ki minden minutában 100 forintot tudna le számolni, naponként 12 órát dolgozván, 215 ezteendő alatt le nem számíthatná ezen adottságot, &c.

Egy *O-Brien* nevű ember Irlandiából, a' kit az ő nagyságáért közönségesen Irlandiai Oriásnak neveztek, meg holt közelébről *Bristó*ban. Ez egy 8 láb magallágú, és szép növésű ember volt. Alatson születésű leven, néhány ezteendő-kig nagy meg alázódással viselte magát, mintha szüntelenül az ő nevendéksége béli ezteendők emlékeztették volna szegény sorsára. Végezetre szegény állapotja és a' mások ingerlése által arra vétetvén, hogy magát pénzért mütassa, erre sírva határoztaírjá magát. Végezetre meg gazdagodván, ő is el hitte magát, azzal, hogy vagy két lábnyival feljebb hordozhatta a' fejit, mint mások.

Elegyes Levelek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Brüszfel. Okt. 16. dikián. — A' békelesség előjáró izikkelyeinek közönségesé váló tétetődésektől fogva két ezer gazdag Anglusok járultak passusért az Angliai Ministeriumhoz, hogy Frantzia országba által utazhassanak. — Egy Londoni süket embernek meg jött a' hallása a' békelesség' hirere. A' dolog úgy történt, hogy az ember az örömlövő ágyúk mellett álván, egy pattantus kiáltott néki, hogy mennyen fére onné. A' süket nem értette a' pattantus' beízedét. Ez nem tudván, hogy süket az ember, meg boszszankodott, és minden további intés nélkül ki fütötte az ágyut; és a' nagy tsattanás olyan változáft tsinált a' szegény süketnek füle dobján, hogy egyszerűben hallani kezdett.

Némely Londoni tudósításokban az a' megjegyzés olvastatik azon ugyan tsak Londoni levelekre, a' mellyekben az Anglusoknak ezen há-

boru béli nyereségeik elő számláltatnak, hogy ezek között a' *Tippo-Suib* Indiai Fejedelemtől el foglaltatott tartományokról semmi emlékezet nem tétetik: holott azok a' tartományok, a' melyeket az Anglusok Napkeleti Indiában ezen Fejedelem' házának ki írtása által el nyertének, oly sokak, és gazdagok, hogy Királyi birodalommal vetélkedhetnek. Miért halgatta el ezeket a' tartományokat nevezetesen a' feljebb elő hozott *Morning Chronicle*, bajos által látni.

A' nem soká el kezdődendő Parlamentomi tanácskozásokban 25 millió font Sterlingeket (250 millió Forintokat) fog Minister *Addington* kívánni a' Státus' szükségeire.

Mint hogy mostanában a' békeesség elő tikkelyeinek megkészfülése ilyen rend kívül való örvendezésekre adott Londonban alkalmatosságot, tehát fel hányatta az Országlószék' az Udvari Archivumot, és megvizsgáltatta, hogy a' tsupa eljáró békeesség tikkelyekért esett-e valaha Londonban ágyuzás. Úgy találtatott a' dolog, hogy mostanon kívül soha sem.

Azt gondólják, hogy a' közelébbi Parlamentomi tanácskozások' alkalmatossággával igen sok emberek fognak Londonba bé gyűlni, annak meg hallására, hogy ezen békeesség elő tikkelyek felett mi némü vetélkedések fognak lenni a' Parlamentom' tagjai között. — Most jelen leszen *Fox* is: hanem úgy hallatik, hogy jóvá fogja ezen tikkelye et hagyni. *Windham*, volt Hadi-Ministerről ellenben úgy hallatik, hogy valamin eddig örökké a' had folytatása mellett volt, most sem fog eddig való vétekedése mellől el állani. — *Pit*ről azt tartják, hogy az ő tanátslása léreént folytatta légyen *Addington* egészírszen a' dologot eddig, következőképpen most a' Parlamentomi vetekedésekben a' békeesség elő tikkelyek mellett fog tartani *Addington*nal együtt.

Magyar Ország.

Nagy Várson Okt. 15 ik napján. — Valamint Ő Cs. K. Felsőháznak, Felsőleges Királyoknak, nemkülömben Ő Cs. K. Felsőháznak felsőleges Királynéknak dicsőséges Neveknappok minden kitelhető fényes innepessel és buzgalommal tartattak Nagy Várson. — Mind a' két alkalommal a' Méltóságos Püspök Konde Miklos Ő Nagysága tette az Isteni szolgálatot, a' melyen mind a' két nembeli Uraságok számonosan, nemkülömben mind a' két itten fekvő Ns. Regementbéli Tisztakarok jelen voltak; a' Devinséből jelen volt egy Batalion nagyon dicsőségteljesen pompát. Mind a' két ízben a' M. Püspök Urnál fényes ebéd adódott, a' melynél a' mozzatok vigasztalása alatt Ő Cs. K. Felsőháza és az egész Felsőleges Udvarnak ezéltégekért országos áldások és szerentséltetések közben üresítették a' poharak.

Ezenek a' hónapnak 12-dik táján kezdődött itt a' szüret, melyel megelégedünk, mert jobbra reményfégük felett esik ki. De mindazonáltal az ostságról egy általában nem szólhatunk.

A' már a' világnak majd minden részeiben esmértetes és nagy örömmel fogadott tehát vagy inkább védelmező (la vaccine) himlőkkel minket is meg ajándékoztak Kedves M. Doctor Sándor Ur, a' ki a' Ns. Infurcionális Seregnél Regement Orvosi hivatalát viselvén, annakutánna Pestre utazott tsupán e' végre; és már több fiú és leány gyermekeknek (külömbféle idősöknek) bé oltotta a' védelmező himlőket kívánt kimenetellel.

Szathmár Vármegyéből, Sz. Mihály Havának 30-dikán. — Az idei terméseknek mivolta: A' búza jól termett, mert sokaknak kereiztje megadta az egy egy köből búzát, három vékát egyre

másra; a' rozs még bővebben; az árpa és zab középzerű módon; a' kukuricza (málé, tengeri, Török búza) mindenkinél bővebben termett, és ezen mag nem leg óltóbb lenne, ha a' makk olly mértékben mind tavaly teremtet volna, melly most szűkebben termett. A' szöllőt, melly inóulásában leg nagyobb reménys get nyújtott, a' Tavaszi hideg el rontotta; mindazáltal közönségszen szőlővén középzerű, de jó bort ígérő szőlőünk le-
 lzen. A' búza köblinek újjig 22 márvásra felhágott árra, tiz 's tizenkét márvásokra szállott le; a' 14 's 15 márvásos rozs, 8 márvásra; a' 18 márvásos kukuricza 7 's 8 márvásokra, az árpa és zab alkalmasint egy árron 3 's 4 márvásokon, mellyek újjig 12 márvásokra is fel hágtak, meggy folyó árron. Meg jegyzésre méltó dolog hogy a' hol a' búza leg termettebb volt az időn, ott üszögös is volt, úgy mindazáltal, hogy egyik földben sokkal ritkább, mint a' másokban. Ezek között egy két fél föld nem kevés gyakorlatotlágot nyújtott azon kérdésnek meg fejtéjére: *Hol veszi magát az üszög az életben?*

Egy gazda a' földének egyik felében magának vetette búzáját, a' másik felét más gazda el kérte, hogy abba tselédjének vessen búzat a' *Conventio* ízerént: egygyk felében majd semmi, a' másik felében pedig igen sok üszög találtatott, holott a' földet mint szántva, mind vetve egygyütt művelték, még is melly nagy a' külömb-ség. Ezen dolog felől nékem az a' tsekély véleményem, hogy azon üszögös búzának meg vesztegetésere mind az idő, mint a' *magnak természet*e igen sokat adott a' másik fél földben lévő mag-nak ártatlanága feletti.

Meg jegyzés. — Épen mikor ezeket végezem, mondják, hogy meg *Lidelyben* aratnak, oly sov aratállok vala.

(A' mi az életben (buzában) úmadni szokott üszögöt illeti — errei anyagot vetelkezők csak

a' le folyt tízed alatt is a' mezei gazdák, hogy fok árkufokat lehetne bé írni véllé. Azonközben, honnét vevve magát ez a' vezely a' gabonába, ez még mind e' máj napig egy meg nem feljthetett kérdés maradott. Annyira tsakugyan mentek már némelyek fok elztendei tapasztalásfok által, hogy fel-találták azt a' módot, a' melly szerént a' maga gabonáját ki ki, még akkor is, mikor a' szomizédjsinak gabonaföldjeiket az üzfög elvesztegeti, ettől nem fok költféggel és fáradfággal egészzen bátorságba helyheztheti. — Az időjárása, némely elztendőkben, tagadhatatlanul gyarapithatja az üzfögöt: hanem bizonyos tapasztalásfokból meg van már mutatva; hogy annak nem lehet szerző oka. — Ezen ki-fejezés az érdemes tudósító Ūrnak levelében: *az elvetett magnak természete* — vagy a' magnak éretlenlégét, vagy pedig valamely még eddig ismérten féregnek nemét jelenti. — Röviden ezek tehát azok a' három okok, u. m. az időnek bizonyos járása, a' magnak éretlenlége, és valami féregnek neme, a' mellyekből még eddig tsak gyanitható képpen is a' nagyobb tapasztalásu mezei gazdák az üzfögnek-támadását és gyarapodását meg magyarázhatni gondólták. — Most tsak ennyit akartunk alkalmazhatóság szerént ezen érdemes levélre meg jegyezni. A' M. Kurir' mellett a' jövő új-elztendei három első hónapok alatt ki jövendő *Mezei Gazdálkodásnak* Tsomójában, ezen tárgyról u. m. az üzfögről is, egész ki terjedkedéssel fogunk szolgálni, azon tudósításfokból, a' mellyeket néhány elztendők alatt immúnét-amonnet szorgalmatosan öszlze szedegettünk. — Két szóval most is meg jegyezhetjük, hogy a' kiknek módjuk vagy on abba, hogy tavalyt, az az elzten leig állott gabonát vethessenek, leg kevesebbet félhetnek az üzfögtől).